

УДК 338.242.2

Луциків Іванна

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя (Україна)

**ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ ЯК ІНСТРУМЕНТ РЕАЛІЗАЦІЇ
КОРПОРАТИВНОЇ СОЦІАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ В УМОВАХ
СТАЛОГО РОЗВИТКУ**

Lutsyktiv Ivanna

Ternopil Ivan Puluj National Technical University, Ternopil (Ukraine)

**ENVIRONMENTAL MANAGEMENT AS A TOOL FOR IMPLEMENTING
CORPORATE SOCIAL RESPONSIBILITY IN THE CONTEXT OF SUSTAINABLE
DEVELOPMENT**

У сучасних умовах глобальних екологічних викликів екологічний менеджмент посідає чільне місце в системі корпоративної соціальної відповідальності (КСВ). Бізнес все частіше розглядає не лише економічні цілі, а й екологічні та соціальні наслідки своєї діяльності, усвідомлюючи свою роль у забезпеченні сталого розвитку суспільства.

Екологічний менеджмент — це система організаційних, технічних та управлінських рішень, спрямованих на мінімізацію негативного впливу підприємств на довкілля. Він охоплює управління природними ресурсами, зменшення викидів та відходів, енергоефективність, запровадження екологічно чистих технологій та екологічну відповідальність на всіх рівнях діяльності компанії.

Сучасний екологічний менеджмент активно впроваджує інноваційні рішення — цифровий моніторинг викидів, автоматизовані системи очищення, екологічний дизайн продукції (eco-design), використання штучного інтелекту для прогнозування екологічних ризиків. Такі інструменти не лише знижують екологічне навантаження, а й демонструють соціально відповідальний підхід до інвесторів і споживачів.

Крім того, у сучасному глобалізованому світі екологічна відповідальність бізнесу дедалі частіше розглядається як конкурентна перевага. Споживачі звертають увагу не лише на якість продукції, а й на соціально-екологічну етику компанії. А держави та міжнародні інституції (ЄС, ООН, Світовий банк) запроваджують обов'язкові вимоги до екологічної звітності та дотримання принципів сталого розвитку.

Німеччина є одним із лідерів у сфері екологічного менеджменту завдяки поєднанню законодавчої бази, суворих стандартів та фінансових стимулів. Компанії активно впроваджують системи екологічного управління за стандартом ISO 14001, а також EMAS (Eco-Management and Audit Scheme) — добровільну ініціативу ЄС для оцінки та поліпшення екологічних показників. Екологічна звітність стала невід'ємною частиною нефінансових звітів німецьких корпорацій. У США реалізація КСВ значною мірою ґрунтується на ринкових мотивах та тиску інвесторів. Компанії, як-от Apple, Microsoft, Starbucks, публікують екологічні звіти, дотримуються ESG-критеріїв та декларують вуглецеву нейтральність. Водночас активно впроваджується зелене будівництво (LEED), відновлювана енергетика, вторинне використання матеріалів.

Варто зазначити, що ефективна реалізація екологічного менеджменту як частини КСВ неможлива без прозорості звітності, участі зацікавлених сторін та підтримки з боку держави. Пріоритетами мають стати еко-інновації, «зелені» інвестиції та соціально орієнтована екологічна політика підприємств.

Інтеграція екологічного менеджменту в КСВ дозволяє досягти кількох важливих цілей:

- покращення екологічної репутації підприємства;
- підвищення довіри з боку споживачів і місцевих громад;
- зменшення екологічних ризиків і витрат;

- відповідність міжнародним стандартам (ISO 14001, ESG, тощо);
- формування культури екологічної відповідальності серед працівників.

Встановлено, що підприємства, діяльність яких регулюється екологічним законодавством ставляться більш відповідально до охорони навколишнього природного середовища. Згідно проведеного дослідження, в Україні діяльність лише трохи більше половини вітчизняних підприємств (53,3 %) регулюється нормами екологічного законодавства, і здебільшого це великі та середні компанії. Серед даних компаній лише 19,7 % прагнуть забезпечити показники кращі за нормативні, решта планують залишитися у межах наявних нормативів. Що стосується галузей економіки, то сільське господарство більше ніж інші галузі прагне вийти на показники, кращі за нормативні, у захисті навколишнього середовища.

Слід зазначити, що широке застосування стандартів ISO 14000 дозволяє компаніям, які прагнуть постійно покращувати свої екологічні показники, обрати відповідний практичний інструментарій у різноманітних аспектах екологічного менеджменту [1].

Успішне впровадження екологічної політики залежить від екологічно-свідомого керівництва. Саме топ-менеджери визначають еко-стратегію компанії, ініціюють "зелені" ініціативи та формують корпоративну культуру, орієнтовану на відповідальність і сталий розвиток.

Особливу увагу слід приділити взаємозв'язку між екологічним менеджментом та соціальними аспектами КСВ — наприклад, впливом на здоров'я населення, розвитком «зелених» робочих місць, еко-просвітою, підтримкою місцевих ініціатив з охорони довкілля. Такий підхід формує довгострокову довіру з боку суспільства, що є основою для стабільного розвитку бізнесу.

Окрім того необхідно зазначити, що ефективна реалізація екологічного менеджменту передбачає постійне навчання та залучення працівників до екологічних ініціатив. Внутрішні тренінги, конкурси, дні еко-свідомості створюють середовище відповідального ставлення до природи. Разом з тим, екологічний менеджмент передбачає діалог і співпрацю з місцевими громадами, неурядовими організаціями та органами влади. Це можуть бути спільні екологічні проекти, екоосвітні програми, участь у прибираннях, висадці дерев, сортуванні сміття. Такі дії зміцнюють імідж компанії як соціально активного учасника розвитку громади.

На сьогодні все більше компаній переходять до концепції, яка передбачає мінімізацію відходів і повторне використання ресурсів. Це дозволяє зменшити негативний вплив на природу, підвищити економічну ефективність і підкреслити відповідальний підхід до планети.

Таким чином, екологічний менеджмент є не лише технологічним інструментом, а і складовою етичного підходу до ведення бізнесу, що сприяє гармонійному поєднанню економічного зростання, соціальної відповідальності та екологічної безпеки. Його впровадження — необхідна умова сталого розвитку як окремих компаній, так і суспільства в цілому.

Список використаних джерел:

1. Кужда Т., Луцків І., Шведа Н. Розвиток екологічно відповідального бізнесу в Україні та світі. Соціально-економічні проблеми і держава. 2019. Вип. 2 (21). С. 246-258. Режим доступу: URL: <http://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2019/19ktiuts.pdf>